

PUNANE RAAMAT

HERMANN HESSE

STEPIHUNT

Saksa keelest tõlkinud Mati Sirkel

Originaali tiitel:
Hermann Hesse
Der Steppenwolf
Suhrkamp Verlag, 1971

Toimetanud Piret Klaus
Sarja kujundanud Jüri Jegorov
Disainer Villu Koskaru

© 1955 by Hermann Hesse. Alle Rechte bei und vorbehalten
durch Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main
Tõlge eesti keelde © Mati Sirkel ja Tänapäev, 2012

ISBN 978-9949-27-233-4
www.tnp.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas

VÄLJAANDJA EESSÕNA

See raamat sisaldab ühe mehe mahajäänud märkmeid, keda me tema enda sagedast väljendit pruukides Stepihundiks kutsusime. Kas tema käsikiri vajab sissejuhatavat eessõna, jäägu kõrvale; mina igatahes tunnen vajadust neile lehtedele mõningaid juurde lisada, millel ma püüan oma mälestusi Stepihundist kirja panna. Seda, mis ma temast tean, on vähe, ning täiesti on mulle teadmata tema minevik ja päritolu. Kuid tema isikust on mulle jäänud sügav ja – nagu ma pean kõigele vaatamata ütlema – sümpaatne mulje.

Stepihunt oli viiekümnendale eluaastale lähenev mees, kes mõni aasta tagasi ühel päeval minu tädi majja astus ja möbleeritud tuba küsis. Ta üüris katusekambri üleval pööningukorrusel ja väikese magamistoa selle kõrval, tuli paari päeva pärast uuesti kahe kohvri ja suure raamatukastiga ning elas meil üheksa või kümme kuud. Elas ta väga vaikselt ja omaette, ja kui meie magamisruumide naabrus poleks kaasa toonud mõnd juhuslikku kohtumist trepil või koridoris, siis ei oleks me vist teineteisega üldse tuttavaks saanud, sest seltsiv see mees ei olnud. Ta oli ülimal, minu tutvuskonnas seni täheldamatul määral seltsimatu, ta oli tõepoolest Stepihunt, nagu ta end vahel nimetas, võõras, metsik ja ka arglik, isegi väga arglik olend teistsugusest maailmast kui minu oma. Kui sügavasse

üksindusse ta oma loomuse ja saatuse tõttu sisse oli elanud ja kui teadlikult ta seda üksindust oma saatusega tunnetas, seda sain ma õieti teada alles tema mahajäänud märkmetest; kuid tänu mõnele põgusale kohtumisele ja vestlusele õppisin ma teda mingil määral siiski juba varem tundma ja leian nüüd, et pilt, mille ma temast ta märkmete põhjal sain, langeb põhiliselt kokku selle mõnevõrra küll kahvatuma ja katkendlikuma pildiga, mis mul temast kujunes meie isikliku tutvuse ajal.

Juhuslikult olin ma momendil kodus, kui Stepihunt esimest korda meie majja astus ja minu tädilt korteri üüris. Ta tuli lõunaajal, nõud olid alles laual ja mul oli veel pool tundi aega, enne kui ma pidin büroosse minema hakkama. Ma pole unustanud seda kummalist ja väga vastuolulist muljet, mille ta mulle esimesel kohtumisel jättis. Ta astus sisse klaasuksest, kus ta enne kella oli tõmmanud, ja tädi küsis talt hämaras esikus, mida ta soovib. Too Stepihunt aga ajas oma teravakoonulise harjasjuukselise pea õhku haistes kuklasse, nuhtas närvilise ninaga enda ümber ja ütles veel enne, kui ta vastas või oma nime nimetas: „Oo, siin lõhnab hästi!” Seejuures ta naeratas ja minu hea tädi naeratas samuti; minu meelest aga olid need tervitussõnad õige narrikad ja mul oli midagi tema vastu.

„Nojah,” ütles ta, „ma tulen selle toa pärast, mis teil üürile on anda.”

Alles siis, kui me kõik kolmekesi pööningutrepist üles läksime, sain ma meest lähemalt silmitseda. Ta polnud eriti pikka kasvu, aga tal oli pikakasvuliste inimeste rüht ja peahoiak; seljas oli tal moodne mugav talvemantel, ning kõiges muuski oli ta soliidset, kuigi lohakalt riides; tal oli siledaks raseeritud lõug ja päris lühikesed juuksed, kus sädeles siin-seal halli. Tema kõnnak ei meeldinud mulle algul sugugi, see oli kuidagi vaevaline ja ebakindel, mis ei sobinud kokku terava, järsu profiiliga ega tema kõne tooni ja temperamendiga. Alles hiljem märkasin ja sain teada, et ta oli haige ja et käimine tegi talle valu. Isesuguse naeratusega, mis oli mulle tookord samuti

vastumeelt, silmitses ta treppi, seinu, aknaid ja vanu kõrgeid kappe trepikojas, see kõik näis talle meeldivat ja oli samal ajal ometi kuidagi naeruväärne. Üldse jäi mehest kokku selline mulje, nagu tuleks ta meile mõnest võõrast maailmast, kusagilt meretagustest maadest, ja leiaks siin kõik olevat küll kena, aga veidi narrika. Ta oli – ma ei oska teisiti öelda – viisakas, jah, isegi sõbralik, ta oli ka maja, toa, üürihinna, hommikueine ja kõige muuga otsekohe ning vastu vaidlemata päri; kuid sellegipoolest oli tema ümber võõras ja, nii nagu mina seda tookord nägin, halb või vaenulik atmosfäär. Ta üüris toa, üüris sinna juurde ka veel magamistoa, laskis endale seletusi anda kütte, vee, teeninduse ja majakorra kohta, kuulas kõik tähelepanelikult ning sõbralikult ära, oli kõigega nõus, pakkus ka kohe üüriraha ette, ja ometigi näis, et ta pole kõigest hoolimata päris asja juures, et ta tunneb end selles tegevuses narrikalt ega võta seda üldse tõsiselt, nii nagu oleks tema jaoks midagi uut ja erakordset üürida tuba ja rääkida inimestega saksa keelt, kuna ta tegelikult ja sisimas on ametis hoopis millegi muuga. Umbes selline oli minu mulje, ja see poleks olnud põrmugi hea, kui mitmed teised väikesed jooned poleks seda maha kriipsutanud ja korrigeerinud. Kõigepealt oli see mehe nägu, mis mulle algusest peale meeldis, meeldis vaatamata tolele võõrsuseilmele; see oli võib-olla veidi omapärane ja nukkerigi nägu, aga ärgas, väga vaimne, mõtestatud ja hingestunud. Ja ka see mõjus minu leplikumaks häälestamiseks kaasa, et tema viisakus ja sõbralikkus – kuigi ta pidi end selleks veidi pingutama – oli täiesti kõrkusest vaba, vastupidi, selles oli peaaegu midagi liigutavat, nagu midagi anuvat, millele ma alles hiljem seletuse leidsin, mis aga otsekohe minus natuke poolehoidu äratas.

Veel enne, kui mõlema ruumiga tutvumine ja asjade arutamine lõppes, sai minu lõuna-aeg läbi ja ma pidin tööle minema. Ma ütlesin hüvasti ning jätsin võõra tädi hooleks. Kui ma õhtul koju tulín, jutustas tädi, et võõras oli toad üürinud ja kolivat lähemal päevil sisse, ta olevat ainult palunud, et tema saabumisest ei teatataks politseile, kuna

need formaalsused, politseikantseleides seismine ja nii edasi olevat talle, haigele mehele, väljakannatamatud. Mul on veel selgesti meeles, kuidas see mind tookord ehmatas ja kuidas ma hoiatasin tädi selle tingimusega nõustumast. Kõige selle eemaloleku ja võõrsusega, mis mehe juures silma torkas, paistis see politseipelgus liigagi hästi kokku sobivat, et kahtlust äratada. Tegin tädile selgeks, et ta selle igatahes veidi iseäraliku nõudmisega, mille täitmine võiks teatavatel asjaoludel talle üpris suuri ebameeldivusi kaela tuua, nii võhivõõra inimese puhul mingil tingimusel ei nõustuks. Aga siis selgus, et tädi oli juba võõrale lubanud tema soovi täita ja et ta oli ülepea lasknud end sellel võõral õnge võtta ning ära võluda, sest ta ei võta kunagi üürilisi, kellega ta ei saaks astuda mingisse inimlikku, sõbralikku ja tädilikku või õieti emalikku vahekorda, mida mitmed varasemad üürnikud muidugi siis ka küllaga ära kasutasid. Ja esimestel nädalatel oligi asi nii, et minul oli uue üürilise kohta nii mõndagi halvustavat öelda, kusjuures tädi ta iga kord soojalt oma kaitse alla võttis.

Kuna see politseile teatamata jätmine mulle ei meeldinud, siis huvitas mind vähemalt, mis on tädil teada võõra, tema päritolu ja kavatsuste kohta. Sellest teadis tädi juba ühte kui teist, kuigi üüriline oli pärast minu lahkumist lõuna ajal üsna üürikeseks ajaks sinna jäänud. Ta oli tädile öelnud, et kavatseb meie linnas viibida mõne kuu, kasutada raamatukogusid ning vaadata linna ajaloolisi vaatamisväärsusi. Õigupoolest ei olnud see tädile päris meeltemööda, et ta nii lühikeseks ajaks tube tahtis, aga veidi isesugusest käitumisest hoolimata oli võõras ilmselt juba tädi poolehoidu võitnud. Ühesõnaga, toad olid üüritud ja minu vastuväited jäid hiljaks.

„Miks ta küll ütles, et siin hästi lõhnab?” küsisin ma.

Selle peale ütles tädi, kellel on mõnikord üsna hea vaist: „See on mulle täitsa selge. Meil siin lõhnab puhtuse ja korra ja sõbraliku ja kombelise elu järele, ja see meeldis talle. Ta näeb nii välja, nagu poleks ta sellega enam harjunud, nagu oleks ta sellest puudust tundnud.”